

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za izozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 283. — ŠTEV. 283.

NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 3, 1921. — SOBOTA, 3. DECEMBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

JAPONCI PRIHAJAJO Z BARVO NA DAN

"GIBRALTAR PACIFIKA", KI PREDSTAVLJA UTRDIBE CORREGIDOR, JE PO MNENJU JAPONCEV VELIKO VEČJE VAŽNOSTI KOT PA ODNOSNO ŠTEVILO BOJNIH LADIJ. — POROČA JAMES CRAIG.

Washington, D. C., 2. dec. — Fundamentalno ali temeljno vprašanje pred razoroževalno konferenco ni sedaj, če bi pristala Japonska v 5-5-3 razmerje glede velikih bojnih ladij, temveč če bodo Združene države privolile v razoroženje in uničenje utrd na otoku Corregidor.

Na to vprašanje so Združene države najbrž pripravljene odgovoriti z "Da", a z važnim pridržkom, da privoli Japonska v to, da ne bo utrdila Pescadores otoka in da bo prenehala z vsemi nadelnimi utrjevanji ali fortifikacijami, s katerimi je mogoče tajno že pričela.

Za Tokio predstavlja otok Corregidor ameriški militarizem, za isto stvar v zadevah Daljnega istoka, kar je Gibraltar v Sredozemskem morju.

Za Washington pa pomenja otok Pescadores to, kar je pomenjal Helgoland za Anglijo pred izbruhom svetovne vojne.

Če se ozremo na ameriška oboroževanja na Corregidorju, vidi Orijent v tem, kar je videla Evropa za časa kraljice Viktorije v angleški nadvladi.

Če se ozremo na otok Pescadores, vidi zapad v tem to, kar je videla Evropa leta 1914 v Kielem kanalu.

Corregidor je otočna trdnjava, ki kontrolira Manila zaliv. Orijent je prepričan, da je to mornariška postojanka, ki obvladuje v zvezi z mogočim brodomjem trgovino v Pacifiku, važna v mirnih časih in vsemogočna v vojni.

Ta trdnjava je največje strašilo, a katerim strahuje japonski militaristi svoj narod, kadar prične godrnjati radi neznesnih davčnih bremen in visokih stroškov mornariškega oboroževanja.

Pescadores otočki so samoposebni neznatni. Kratek pregled katerega koli zemljevida, ki nam kaže Orijent, pa nam razkrije takoj strateško vrednost tega otočja. To otočje leži med obaljo Formoze ter kitajski provinco Fukien. Obvladuje vse trgovske poti med Hongkongom in Šanghajem ter

tudi dalje proti severu ležeče pristanišče Tientsin.

V času vojne bi narod, ki bi kontroliral to otočje, lahko prisilil ves pomorski promet, da gre izven Formoze, to se pravi skozi reštevile otoke, ki predstavljajo del naravnega japonskega cesarstva.

LEGAR SE ŠIRI PO RUSIJI.

Moskva, Rusija, 2. decembra. Epidemija legarja se je zopet razširila po Rusiji s ponovljeno silo in prav posebno v pokrajinah Odese, Baku, Turkestana in Volge, kjer je lakota prav posebno ostra. Več kot dva tisoč slučajev je zaznamovanih v bolnicah v Moskvi.

Na legarju je zbolel Walter A. Bell, član Ameriške pomožne administracije v Ufa okraju. Dr. Henry Beeukes, zdravniški ravnatelj pomožne administracije, je izjavil, da bo število smrtnih slučajev vsled te epidemije zelo visoko in sicer radi oslabiljenega telesnega stanja stradalajočih kmetov.

NAMERAVANO POTOVANJE LLOYD GEORGE-A.

London, Anglija, 2. decembra. Danes popoldne se je izvedelo, da namerava ministrski predsednik Lloyd George definitivno dne 12. decembra zapustiti Anglijo ter se napotiti v Združene države, da prisostvuje razoroževalni konferenci v Washingtonu.

Atentat na nemškega socialističnega poslanca.

Iz Morakovega javljajo, da je na večinskega social. poslanca neznan zločinec ustrelil dvakrat iz revolverja, ko je poslanec šel iz hiše strokovne organizacije. Strela zista zadela. Auer je poslednje dni dobil grozilna pisma, v katerih se mu je pretilo z isto usodo, ki je dohitela Kurta Eisnerja.

Ker so zadnji čas roparji nešteto krat oropali poštne vozove, je odredil generalni poštar, naj bodo vsi poštni vozovi napravljeni iz jekla in trdno zaščiteni. Tak poštni voz je istotako težko odprti kot blagajno. Generalni poštar upa s to svojo odredbo napraviti konec nadaljnjim ropom.

STALIŠČE BRIANDA POSTAJA TRDNEJŠE

Pariško slabo razpoloženje radi govora lorda Curzona ter migljanje glede moratorija, izginja.

Pariz, Francija, 2. decembra. Ministrski predsednik Briand bo zjutaj v Parizu danes popoldne ob štirih. Včeraj zvečer je več njegovih tovarišev v kabinetu odpotovalo v Havre, kjer so se sestali s svojim načelnikom. Še predno bo došel v francosko glavno mesto, bo vsled tega že v polni meri informiran glede najnovejših razvojev v političnem položaju.

Včeraj je brežična brzojavna postaja na Eiffel-stolpu dvakrat poskusila stopiti v stik s parnim "Paris", da pozdravi ministrskega predsednika, a dosedaj brez uspeha.

Le malo dvoma je opaziti glede sprejema, katerega bo deležen ministrski predsednik od strani parlamenta in naroda. Čeprav je bilo opaziti dosti nespornostov ter sitnih dogodkov in čeprav ni imela Francija nobenih pozitivnih in neposrednih koristi od njegovega potovanja v Washington, je vendar splošno mnenje to, da je dobro služil interesom svoje dežele potom odkritostne obrambe njenega stališča in potom taktičnega postopanja v zadevi, ki ni popularna v Franciji, namreč v zadevi omejitve oboroževanja.

Tukajšnji položaj se je precej izčistil in človek bi skoro domneval, da že samo raditja, ker se bliža Briand domači deželi in slabo razpoloženje, ki je prevladovalo tokom zadnjih par dni radi dogovora s Turčijo ter radi govora lorda Curzona, neglede na poročilo, da namerava angleška vlada predlagati moratorij za Nemčijo, je prišlo izginiti. Oficijski odgovor lorda Curzona glede Turčije je bil sestavljen v takih izrazih, da je odpravil veliko slabega utisa, katerega je bil napravil njegov govor in javno mnenje je bilo sedaj pomirjeno vsled informacije, da je poročilo glede moratorija prenehalo in do gotovega obsega mogoče celo netočno.

V svojem pogovoru z nekim francoskim žurnalistom je Sir Bradbury včeraj v veliki meri ugledil stvari, kajti zanimal je, da je poslal svoji vladi formalno poročilo, v katerem je priporočil moratorij za Nemčijo in zanimal je nadalje tudi poročilo, da se je sestel s Stinnesom ali Rathenau-om.

VELIKE DEMONSTRACIJE V NEMŠKI AVSTRIJI

Hoteli, restavracije in prodajalne, kjer so prodajali luksurijsne predmete, so razbite.

Dunaj, Avstrija, 2. decembra. Notranje mesto Dunaja je danes izgledalo kot da je bilo pozorišče divjanja tornada vsled večerajšnjih velikanskih izgrediv, ki so bili najhujši in najbolj obsejni izza padea monarhije. Vsi vodilni hoteli in restavracije in prodajalne, v katerih so prodajali luksurijsne predmete, so bile razbite in uničene.

Ne poroča se o nikakih smrtnih slučajih, a neki policijski uradnik je izjavil, da je bilo dosti ljudi poškodovanih, ko so izstradane mase delavcev vpriporile svojo orgijo uničevanja in plenjenja. Policiisti so stali mirno na strani ter gledali, kako je ljudska množica vršila svoje delo uničevanja in nekateri policiisti so dajali celo izraza svojim simpatijam z izgreddniki. (Prav so imeli).

Nemiri so se pričeli vsled neke demonstracije stavkujočih delavcev iz Floridsdorfa, nelega dunajskega predmestja, pred parlamentom na Ringu. Delavci so poslali kancelariju zahteve, naj se tekoj zapre in odpravi borzo, da se konfiscira vse inozemske sekurite ter prične na bolj uspešen način kontrolirati dobavo živil. Njegov odgovor so smatrali delavci za nezadovoljiv in kmalu nato so se pričeli izgreddi, ki so se kmalu razširili po vseh delih notranjega mesta.

Ljudske množice so napadle prazno borzo, uničile deloma hotele ter oropale navzoče goste, dočim se je dobro oblečenim pešcem na cesti odvzelo kožuhovino, nakit in denar. Med onimi, ki so bili napadeni, je bilo precej Amerikancev in v enem slučaju je rešila ameriška zastava nekega polkovnika Millerja in njegovo ženo pred napadom od strani razbesnelih in lačnih demonstrantov.

Nemiri, ki so se pojavili včeraj na Dunaju, so bili najbolj resni izza padea dvojne monarhije. Razširili so se po celem notranjem mestu in razbita so bila skoro vsa izložbena okna, pri katerih niso lastniki pravočasno potegnili varnostnih zastorov.

Nemire se opisuje kot izključno ekonomske radi vedno naraščajočega pomanjkanja ter visokih stroškov vseh življenjskih potrebščin.

Izgreddniki so se razdelili v več kolon in ena teh je napadla hotele, restavracije in prodajalne luksurijsnih predmetov, druga borzo, dočim so se ostale razkro-

pile po onem mestnem delu, kjer je največ prodajalen ter napadale in plenile dobro oblečene ljudi na cestah.

Dunaj nudi danes žalosten pogled. Vse kavarne so zaprte. Oni, ki so živeli v hotelih in ki so slišali, da nameravajo delavci obnoviti svoj napad, so pobegnili iz hotelov takoj popoldne ter ostali skriti po vežah, kjer so prosili, naj se jih sprjeme pod streho. Velike množice so se zbrale na Ringu ter se posvetovale o sredstvih, kako zavarovati same sebe in lastnino.

Neki visok policijski uradnik je izjavil, da policija ne bo kos položaju, če bo prišlo do obnovljenja izgrediv, ker ni vojskova na razpolago. V slučaju obnovljenja izgrediv se je bati napadov na privatna stanovanja oddelčnih bankirjev in trgovcev ter na židovski mestni del.

Močna sila policije na konjih je tekom pretekle noči razpršila velike ljudske množice ter poglala neki oddelek delavcev nazaj v njih domači okraj.

ČUDEN PROTEST RUSOV.

Vancouver, B. C., 1. decembra. Trije člani ruske kolonije Duho-borcev, ki se nahaja v bližini Nelson, B. C., so se iznebili v neki čakalnici na postaji Canadian Pacific železnice vse svoje obleke ter vpriporili popolnoma nagi vojni protestni ples, ker se jim ni dovolilo vstopa v Združene države. Čudne baletke je nato aretirala policija iz Vancouverja.

Priseljenjski komisar Združenih držav jih je zasilil ter iznašel, da soglašajo njih nazori s sprejeto definicijo "filozofične anarhije".

PIJAČA IZGINILA IZ CARINSKEGA URADA.

Plattsburg, N. Y., 2. dec. — Trideset zavojev žganja, ki so bili spravljani v carinskem poslopiju v Rouses Point, so ukradli včeraj tatovi, ki so prišli v zvezno poslopijo skozi okno urada ter nato udrli v klet.

Malo predno je bila izvršena tatvina, so dobili uradniki anonimno sporočilo, da lahko najdejo avtomobil, poln vthotapljenega žganja, na neki cesti, precej daleč od postaje. Vsi uradniki so bili odposlani, da preiščejo dotični avtomobil ter pustili zvezno poslopije nezavarovano. Avtomobila seveda niso našli, pač pa prazno klet, ko so se vrnili s svojega ponesrečenega lova na tihotapee.

Slednji so seveda poslali sami anonimno ovadbo, da spravijo agente iz poslopija ter ukradejo nato žganje.

KAJ PRAVI OČE PROHIBICIJE

DR. RUSSELL PRAVI, DA BO ŠE DOŽIVEL ČAS, KO BODO VSI, KI SEDAJ KRŠIJO POST AVO, Z VESELJEM IZVRŠEVALI POSTAVO. — EVROPA BO BAJE SLEDILA NAŠEMU VZGLEDU. — ANGLIJA JE NAZADNJAŠKA.

Dr. Howard H. Russell, star 66 let, ustanovitelj Antisalonke lige ter predsednik Svetovne lige proti alkoholizmu, pričakuje, živi še toliko časa, da bo videl verno slediti 18. amendmentu vse one, ki ga sedaj kršijo.

Dr. Russell se je ravnokar vrnil z daljšega potovanja po Evropi. Uspešno je preстал telesno preiskavo za življensko zavarovanje in zdravnik mu je rekel, da bo živel še nadaljnjih petnajst let, seveda če ne bo nikake nesreče ali nalezljivih bolezni.

Dr. Russell je rekel glede položaja v Evropi.

Oči Evrope so danes obrnjene proti Ameriki in inozemski narodi so postali prepričani, da bodo morali slediti našemu vzgledu ter se poslužiti prohibicije. Tudi nameravajo čakati, da bomo dobili mi sami boljše izvedenje postave. Nanje prav nič ne vpliva propaganda laži, kateri troši po svetu mednarodna zveza prodajalcev opojnih pijač, kajti trgovina z opojnimi pijačami je sedaj mednarodno organizirana.

Sijajni uspehi (?) prohibicije so prisilili druge narode do spoznanja, da bodo morali slediti. Lloyd George sam je rekel, da bo moral Anglija v desetih letih slediti Ameriki v tem oziru, če bo prohibicija v Ameriki v resnici uspešna. (Je že sedaj, kajti v vsaki družini imajo kotel.)

Po mojem mnenju je Anglija daleč za drugimi deželami v tem oziru. Preveč konservativna je, kar je razvidno iz tega, da pripušča, da točijo lepe mlade deklice opojne pijače ter se opijajo z dedci vred v istem prostoru.

(To se dogaja tudi v Ameriki in se sedaj, le bolj po hinavsko in na skrivnem.)

SLUČAJ ARBUCKLA.

San Francisco, Cal., 2. dec. — Možnost, da bo Roscoe Arbuckle danes še pred večerom vedel za svojo bodočo usodo na temelju pravoreka porote, ki ga bo sodila radi obdolžitve, da je povzročil smrt igralka Rappe, je obstajala danes zjutraj, ko je bila obnovljena razprava.

Državni pravdnik je včeraj zaključil svoj prvi nagovor na poroto ter obrazložil celo verigo dokazov, o katerih trdi, da spajajo obtožbenca s smrtjo Virginije Rappe in tudi zagovorništvu je pričelo z edinim govorom, katerega namerava imeti v obrambo obtoženega.

Gavin McNab, glavni zagovornik Arbuckla, je prekinil svoj nagovor, ko je prišla ura za odločitev ter rekel, da bo končal svoj zagovor naslednjega dne.

Porotniki bodo dobili slučaj v roke najbrž kmalu popoldne.

POSKUSI S HELIUM PLINOM.

Norfolk, Va., 2. decembra. — Prvi oficijelni poskusi s helium plinom v velikih zračnih ladijah so bili uspešno zaključeni včeraj, ko se je neki mornariški vodilji zrakoplov vrnil z dveh uspešnih daljših poletov.

Častniki so izjavili, da pomenjajo te poskušnje pričetek nove dobe v aeronavtiki. Helium plin ima skoro isto dvigalno silo kot vodik, a ne more eksplodirati.

RANJEN NA LOVU NA TIHOTAPEE.

Malone, N. Y., 2. decembra. — Državni konstabler Joseph Carroll je bil ranjen v nogo, ko je pomagal pri pogonu na butlegarje, tekom katerega se je aretiralo štiri ljudi ter zaplenilo pedest zabojev žganja ter dva avtomobila v bližini forta Covington, v sredo ponoči.

Carroll je bil ranjen, ko je drvil za nekim avtomobilom, v katerem se je nahajal neki Kenneville iz Rochesterja s svojo ženo in otrokom. V tem avtomobilu so našli 28 zabojev žganja.

bruhi do novega požara. Če se bo pogajanja formalno prekinilo, bo dovedlo do brez dvoma do novega splošnega boja, ki je povzročil že toliko trpljenja ter napravil angleškimi državljanom že toliko sivih las.

K temu pa še pride, da bo ponovljeni boj srditejši tako s to kot z one strani, kajti trakti bodo še bolj razpaljene vsled izjalovljenja pogajanj, o katerih se je domnevalo, da bodo dovedla do nove dobe v zgodovini Irske,

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potem naše banke izvršujejo po nizki ceni, nanesljive in hitre.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:			
Razpoložljiva na zbiranje pošte in izplačanje "K. r. poštne čekovne urad" in "Jadranske banke" v Ljubljani.			
300 kron	\$ 1.35	1,000 kron	\$ 4.40
400 kron	\$ 1.80	5,000 kron	\$21.50
500 kron	\$ 2.25	10,000 kron	\$42.00

Glasom narodne ministrstva za pošto in brzojav v Jugoslaviji je sedaj mogoče tam nakazovati zneske potem pošte edinele v dinarjih; za vsake štiri kune bo izplačan en dinar; razmerje med dinarjem in kuno ostane torej nespremenjeno.

Italija in naseljeno ozemlje:

Razpoložljiva na zbiranje pošte in izplačanje "Jadranske banke" v Trstu.			
50 lir	\$ 2.70	500 lir	\$23.00
100 lir	\$ 4.80	1000 lir	\$45.00
300 lir	\$14.10		

Nemška Avstrija:

Razpoložljiva na zbiranje pošte in izplačanje "Afridiško Bank" na Dunaju.			
1,000 nem.-avstr. kron \$ 0.98	10,000 nem.-avstr. kron \$ 6.00		
5,000 nem.-avstr. kron \$ 3.50	50,000 nem.-avstr. kron \$25.90		

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni letnega dne kot nam poslati denar doseže v roko.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih posrednic imamo razpisane izvanredne ugodne pogoje, ki bodo velike koristi za vas, ki se ali se bodo poslužovali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

(Advertisement)

